

Opvoedingsondersteuning JGZ

Overzicht van aanbevolen instrumenten en interventieprogramma's per leeftijdsgroep

	Peri- & postnataal 0 - 1 week	Baby 0 - 1 jaar	Peuter / Kleuter 1 - 4 jaar	Kinderen 4 - 12 jaar	Adolescent 12 - 19 jaar
Contactmomenten	0 - 1 w	2w, 4w, 8w, 3m, 4m, 6m, 7½m, 9m, 11m	14m, 18m, 2jr, 3jr, 3¾jr	groep 2, groep 7	2e klas VO , eventueel 16jr
Signalering: psychosociale problemen					
Aanbevolen instrumenten			BITSEA (24 mnd), SDQ ouderversie (3jr 3,9jr)	SDQ ouderversie	SDQ zelfrapportage versie KIVPA
Signalering: opvoed- en opgroeiproblemen					
Aanbevolen instrumenten		DMO-p Samen Starten	DMO-p (t/m 18 mnd), SPARK (18 mnd), NOSIK (vanaf 2jr)	NOSIK	NOSIK (t/m 14jr)
INTERVENTIES¹ door JGZ					
Aanbevolen universele interventies		Triple P (0-16), Gordoncursus (1-18), Stap voor Stap (0-12), Pedagogisch Adviseren (0-19)			
Aanbevolen universele fasegebonden interventies ²		MIM (0-1½), VIK (0-4), K-VHT (0-4), Home Start (0-6), Rookvrij opgroeien (0-4)	MIM (0-1½), VIK (0-4), K-VHT (0-4), Home Start (0-6), Peuter in zicht (2-3), STAP (2-4), Rookvrij opgroeien (0-4)	Home Start (0-6), Opvoeden & Zo (4-12)	Beter omgaan met pubers (12-18)
Aanbevolen interventies voor specifieke doelgroepen	VoorZorg (-½ - 2)	Ouder-baby-interventie (0-1), Armoede & gezondheid (0-12), Bemoeizorg (0-19), Stevig Ouderschap (1-1½), Triple P (0-16), VoorZorg (-½ - 2)	Armoede & gezondheid (0-12), Bemoeizorg (0-19), Triple P (0-16), Stevig Ouderschap (3-18mnd), VoorZorg (-½ - 2), VIPP-SD (1-3)	Drukke kinderen (4-12), DBT (>7) Armoede & gezondheid (0-12), Bemoeizorg (0-19), Triple P (0-16)	Bemoeizorg (0-19), Triple P (0-16)
Overdracht of verwijzing naar andere hulpverleners					
Middelen / instrumenten	o.a. Digitaal Dossier JGZ, Verwijsindex, Standpunt samenwerking JGZ-jeugdzorg, Wrap Around Care, Eén gezin één plan, ZAT's				

¹ Dit overzicht bevat interventieprogramma's die door een onafhankelijke erkenningscommissie erkend , en beoordeeld zijn als 'theoretisch goed onderbouwd', 'waarschijnlijk effectief' of 'bewezen effectief' (Databank Effectieve Interventies.)

² De interventieprogramma's hebben een eigen doelgroep met specifieke indicatiecriteria.

Verklarende Woordenlijst (op alfabetische volgorde)

Armoede en Gezondheid: Interventie die de gezondheidsbedreiging ten gevolge van armoede wil tegengaan bij kinderen uit de groepen 2 en 7 van het basisonderwijs. Bestaat uit een aantal stappen, namelijk een periodiek gezondheidsonderzoek, een vervolcontact met het A-team en tot slot het al dan niet verstrekken van een vergoeding.

Bemoeizorg: Ongevraagde zorg bij (ouders van) kinderen/jongeren van 0-19 jaar, aangeboden door de JGZ. Deze wordt ingezet op grond van een gesignaleerde bedreiging van de gezondheid van de jeugdige, en waarbij doorgaans meer dan drie contacten nodig zijn om de ouders tot hulpverlening te motiveren.

Beter omgaan met Pubers: Opvoedingscursus voor laagopgeleide ouders van pubers in de leeftijd van 12 tot 18 jaar. Doel is te voorkomen dat problemen met de pubers escaleren en hulpverlening nodig is.

BITSEA: Korte signaleringslijst voor psychosociale problemen bij jonge kinderen (24 mnd) in te vullen door de ouder(s). BITSEA staat voor Brief Infant Toddler Social Emotional Assessment.

DMO protocol Samen Starten: Gespreksprotocol horend bij programma Samen Starten waarin 5 domeinen worden besproken met de ouder: (1) Competentie ouder, (2) welbevinden Kind, (3) Sociale Steun, (4) rol Partner en (5) Obstakels.

Drukke kinderen: Is een cursus voor ouders van kinderen van 4 tot 12 jaar die opvoedingsproblemen hebben door het drukke gedrag van hun kind.

Gordoncursus: Preventieve oudercursus voor ouders en opvoeders van kinderen tussen 1 en 18 jaar met als doel de benodigde, specifieke communicatievaardigheden voor de opvoeding van hun kind te verwerven.

Home Start: Ervaren vrijwilligers ondersteunen ouders met tenminste één kind van zes jaar of jonger in de thuissituatie om te voorkomen dat alledaagse problemen uitgroeien tot ernstige en langdurige problemen.

KIVPA: Is een zelfrapportage vragenlijst voor adolescenten over hun psychosociale problemen. KIVPA staat voor Korte Indicatieve Vragenlijst voor Psychosociale problematiek bij Adolescenten

K-VHT: Gedragsinterventie voor ouders met kinderen(0-4) gericht op het versterken van de opvoedingsvaardigheden en het verbeteren van de ouder-kind relatie. Zo wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen versterkt en kunnen gedrags- en ontwikkelingsproblemen voorkomen of verminderd worden. K-VHT staat voor: Kortdurende Video-Hometraining

MIM: Programma voor voorlichting en opvoedingsondersteuning van moeders met een eerste kind tussen 0 en 18 maanden. De bedoeling is het zelfvertrouwen, de zelfredzaamheid en het zelfzorgvermogen van de moeders te vergroten en hun sociale netwerk versterken. MIM staat voor: Moeders informeren Moeders

NOSIK: korte vragenlijst voor ouders die de stressbeleving bij de opvoeding van een kind in kaart brengt. Voor ouders met kinderen in de leeftijd van 2 tot 13 jaar. NOSIK staat voor Nijmeegse Ouderlijke Stress Index (Korte versie).

Opvoeden & Zo: Oudercurcus gericht op het vergroten van de opvoedingscompetentie van ouders met een kind in de basisschoolleeftijd.

Ouder-baby Interventie: Een (geïndiceerd) preventieve interventie, gericht op depressieve moeders met een jong kind (tot en met 12 maanden).

Peuter in zicht!: Oudercurcus voor ouders van peuters in gewone opvoedingssituaties of met (dreigende) opvoedproblemen.

Pedagogisch Adviseren: Pedagogisch Adviseren biedt adviesgesprekken aan ouders met kinderen in de leeftijd van 0 tot 19 jaar, met vragen over en milde problemen in de opvoeding.

Rookvrij Opgroeien (Roken? Niet waar de kleine bij is!): Doel van deze interventie is het verminderen van het percentage kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar dat wordt blootgesteld aan tabaksrook in de thuissituatie.

SDQ: Korte signaleringslijst voor psychosociale problemen bij kinderen. Er is een versie voor 3/4 jarige kinderen, voor 5-12 jarigen in te vullen door de ouders. Voor 13 jarigen is er een zelfrapportage versie. SDQ staat voor Strengths and Difficulties Questionnaire

SPARK: Een gestructureerd vraaggesprek voor vroegsignalering van opvoedingsproblemen bij peuters. SPARK staat voor Signaleren van Problemen en Analyse van Risico bij (opvoeden en ontwikkeling van) Kinderen.

Stap voor Stap: methodisch stappenplan voor licht pedagogische hulp om ouders met kinderen tussen de 0 en 4 jaar door middel van een probleemoplossend gesprek te begeleiden bij opvoedingsvragen.

Stevig Ouderschap: Preventief programma bestaande uit huisbezoeken, afgelegd door een JGZ-verpleegkundige in gezinnen met een pasgeboren kind gedurende de eerste 18 maanden. Bestemd voor gezinnen met een verhoogd risico op opvoedingsproblematiek.

Triple P: Van origine Australisch programma voor opvoedingsondersteuning aan ouders met kinderen in de leeftijd van 0-16 jaar. Het is een laagdrempelig en integraal programma met als doel de preventie van (ernstige) emotionele- en gedragsproblemen bij kinderen door het bevorderen van competent ouderschap.) Triple P staat voor Positief Pedagogisch Programma.

VIK: Veiligheidsinformatiekaarten

VIPP-SD: Gedragsinterventie voor ouders met kinderen van 1- 3 jaar. Het programma wil gedragsproblemen voorkomen of verminderen door opvoedingsvaardigheden van ouders te versterken, met aandacht voor positieve interactie en sensitieve disciplineringsstrategieën. VIPP-SD staat voor: Video-feedback Intervention to Promote Positive Parenting and Sensitive Discipline

VoorZorg: Is een preventieve interventie, gericht op hoogrisico-moeders, waarmee (primair) kindermishandeling of -verwaarlozing voorkomen moet worden.